

fred og frihet

JUNI 2007

NR:2/67 ÅRGANG

“Atombombe” av Ursula Gelis 2006

fred og frihet

Utgiver: Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet, Postboks 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Norsk seksjon av: Women's International League for Peace and Freedom (WILPF)

Trykkeri og sats: Tøyen Trykk A/S, Oslo

Layout: Linn Rasmussen

LEDER

Når jeg nå takker for meg, er det ganske nøyaktig 11 år etter at jeg lagde mitt første nummer med *fred og frihet*. Bladet er IKFFs ansikt utad og holder medlemmene orientert om virksomheten til organisasjonen. Jeg håper vi har klart å avspeile dette gjennom disse årene.

Mange temaer har stått sentralt. Sikkerhetspolitikk, krigs-/fredskultur, kvinners innsats mot krig på tvers av landegrensar, menneskerettigheter og folkelig motstand mot undertrykkelse, sammenhengen mellom militarisme og miljø, globalisering, er noen av temaene som har gått igjen i disse spaltene. Dermed avdekkes en rød tråd som sier noe om IKFFs arbeid i disse årene.

Kvinner, fred og sikkerhet, FNs sikkerhetsråds resolusjon 1325, er et viktig tema for dagens Kvinneliga. Resolusjonens arbeid og innhold handler ikke bare om kvinner som ofre i krig. Men også kvinners deltakelse som fredsarbeidere og konfliktløserer har blitt løftet opp på den offentlige agendaen. IKFF er en aktiv pådriver. I bladet er temaet gitt god plass med jevne mellomrom. Samtidig har vi vist til at kvinners engasjement for fred ikke er nytt. Allerede i 1915 da WILPF ble dannet i Haag under første verdenskrig, møttes kvinner på tvers av de stridende partene for å finne en fredelig vei ut av krigen. Tråden kan trekkes til Kvinner i svart i Midt-Østen, Balkan og Kaukasus på 1990-tallet hvor kvinner på tvers av landegrensene sto på for ikkevoldelig konfliktløsning.

Mer problematiske sider ved 1325 er grunnlaget for kvinners deltakelse i militære styrker. I disse dager diskuteres verneplikt for kvinner. Vi står i fare for at det blir en rød grønn regjering, som inkluderer "fredspartiet" SV, som vedtar verneplikt for kvinner og med henvisning til 1325. Denne regjeringen har allerede flyttet noen steiner med å innføre frivillig sesjon for kvinner. Dette innebærer ikke bare å gi kvinner like muligheter til å delta i fredsbevarende styrker. Verneplikt innebærer lik rett for kvinner til å delta i krig og i NATOs out of area strategi. IKFF har siden NATOs tilblivelse hatt en klar holdning mot NATO. Da jeg overtok redaksjonsansvaret i 1996 var vi opptatt av Telemarksbataljonens trening for å bidra til NATOs "spisse" oppdrag og oppbyggingen av EU-hæren. Vi har fulgt NATOs utvikling nøye, med innlemming av stadig flere øst-europeiske land, NATOs nye strategi out of area kom i 1999 og satt ut i livet samme år da NATO bombet Kosovo. Seinere sto Afghanistan for tur.

Tilbake til 1325 og IKFF, så har fredskultur vært et tydelig tema gjennom de siste 11 årene. Krigsleker var i noen år et gjennomgangstema i årets siste nummer og avspeilet lokalavdelingenes årlige aktiviteter før jul. Jeg har særlig lyst til å nevne Sandnesavdelingens arbeid med fredsundervisning. Medlemmene tok med seg temaet inn i jobben sin som lærere og realiserte fredsengasjementet gjennom sitt daglige virke. FNs tiår for fred og ikkevold og hva det betyr i praksis og UNESCOs forsøk på å sette arbeidet ut i livet, fikk bred plass ved inngangen til det nye årtusenet.

Jeg har ikke vært aleine i redaksjonen. Jeg har ønsket å gjøre dette som et kollektivt arbeid. Det ble tidlig etablert en redaksjonsgruppe som har stått sammen om å gi bladet innhold og utforming. Redaksjonsmedlemmene har bidratt med ulike deler av det praktiske redaksjonsarbeidet. Likedan har landsstyret vært en viktig støtte og bidragsyter. Mange medlemmer og andre har bidratt med artikler.

Takk for spennende samarbeid og takk for meg!

Ellen Elster

Deadline for nr. 3 2007: 1. august

GURI TAMBS-LYCHE TAKKER FOR SEG

Etter seks år som layout medarbeider for fred og frihet takker Guri Tambs-Lyche for seg i det hun er inne i sitt nittiende år. Guri er et levende bevis på at alder og teknologi ikke har noe med hverandre å gjøre.

Men det er mye mer. Guris bidrag med utformingen av bladet fjernet et stort løft fra redaktørens skuldre og fra budsjettet til IKFF. Utformingen ble en integrert del av det redaksjonelle arbeidet. For Guri er en integrert person som deltok med stort engasjement, ikke bare i redaksjonen, men også i Kvinneligaen. For litt over et år siden flyttet Guri til Lund i Sverige og tok seg umaken å komme til Oslo på redaksjonsmøtene, minst en gang for hvert nummer. Dette til tross for lang og slitsom reise, buss eller tog som av og til kunne være forsinket.

Guri har hatt et livslangt engasjement på venstresida hvor fred, rettferdighet og kvinners rettigheter har stått i sentrum. Norsk Kvinneforbund har stått henne nær i mange år. I en tiårs periode før hun tok over layout ansvaret i fred og frihet, var hun redaktør og layout ansvarlig for Kvinner i Tiden som ble gitt ut av Kvinneforbundet. Med sorg opplevde hun at dette bladet ble lagt ned. Vi håper imidlertid at det var med glede hun kunne fortsette i fred og frihet.

Den 20. september fyller Guri 90 år. Ikke verst alder for å pensjonere seg fra layout arbeidet! Og kjenner jeg Guri rett, kommer hun ikke til å ligge på latsiden i Lund. Hun vet å utnytte pensjonisttilværelsens gleder med mange reiser, kultur og selv som kreativ billedskaper gjennom veving.

Takk for all god innsats for bladet og gratulerer med dagen!

Ellen Elster

FEIRING AV BLINDHETEN

Intervju: Ursula Gelis av Lillian Angelo

Maleri: Celebrating blindness av Ursula Gelis 2006

Vi fortsetter vår praksis med å intervju nye medlemmer i IKFF. Denne gangen har vi plukket ut Ursula Gelis. Hun har vært medlem av organisasjonen i ca 1. år og har nå også engasjert seg i utgivelsen av *Fred og Frihet*. Ursula er opprinnelig tysk, giftet seg med en norsk mann og har vært bosatt i Norge i 4 år. På mitt spørsmål om hun kan fortelle litt om seg selv eller si litt om sin bakgrunn, gir Ursula oss følgende beretning;

Da jeg drev med jødiske studier og filosofi i Jerusalem hadde jeg den store glede å studere sammen med folk fra hele verden. En av mine venninner var født i Israel, en annen var en innvandrere fra den tidligere Sovjetunionen. Da tiden var kommet for å reise tilbake til Tyskland, gikk disse to ut i de gamle gatene i Jerusalem og demonterte et gammelt veiskilt fra Mandatstiden som jeg fikk som avskjedsgave.

De hadde bevisst valgt et gatenavn som ville minne oss alle om hva de syntes jeg var opptatt av. Gaten het 'mesillat jescharim', på engelsk 'the path of the upright', på norsk "de rettfærdiges sti". Hva vil jeg si med dette? Jeg er opptatt av medmenneskelighet og menneskerettigheter og dette hadde disse to lagt merke til. For å utvide horisonten fikk jeg senere anledning til å studere internasjonal politikk i Italia og USA.

I dag bor jeg i Norge, i nærheten av Oslo og har lært meg å takle noen vansker med å være en innvandrers selv. Min russiske venninne hadde den fordel at hun reiste til et land hvor alle jøder er velkomne og som er preget av en flerkulturell atmosfære som ikke preger Norge i tilsvarende grad (- jeg snakker nå ikke om de katastrofale livsvilkår for palestinerne). Norge sliter fortsatt med integrering og vil helst fokusere på

arbeidsinnvandring, men også det er et kapittel for seg selv. Å immigrere fører alltid til at en må definere identiteten på nytt og prosessen er både slitsom og utfordrende. Man trenger en sterk personlighet for å ikke å gå under. Jeg har det ganske bra og det viktigste er å ha noen mennesker å stole på. I en nesten ideell tilstand er disse også på vei på gata 'mesillat jescharim'.

Hva er bakgrunnen for å du meldte deg inn i IKFF?

Igjen en morsom historie. Sommeren 2004 var jeg med på en workshop i Jakobskirken i Oslo. Norske kvinnelige kunstnere malte sammen en hel uke og tema var: "Kvinner skaper". Om formiddagen hørte vi spennende foredrag for eksempel om gudinneskult i gamle kulturer, om Hannah Arendts politiske filosofi eller om nåtidskunst som Judy Chicagos 'The Dinner Party', en utstilling som jeg hadde gleden av å se i 1987 i Frankfurt am Main. Temaet er å vise fram kvinners historie gjennom århundrene og patriarkatets forsøk på å slette minnene om kvinners deltakelse i verdens historie (litteratur: Judy Chicago. *The Dinner Party*. Athenäum forlaget. Frankfurt a.M., 1987).

Etter lunsjpausen var vi selv kreative og fulgte vår egen inspirasjon. Jeg malte blant annet et stort maleri i akrylfarger. Det viser et stort hode som har foran seg et oppsiktsvekkende menneske og likevel ikke ble sett. Bildet heter: 'Celebrating blindness' og er en allegori om vår (dvs. menneskelige blindhet) foran skaperverket. Dette røde menneske foran de blinde øynene symboliserer både det menneskelige liv og alt som finnes i naturen eller på kloden. Den metaforiske betydningen er at vi får nå siste sjanse til å åpne øynene og tilnærme oss et mer helhetsorientert syn på alt som omgir oss. Hvis vi fortsetter å være blinde må vi snart gå vår egen undergang imøte.

På slutten av den spennende uken hadde vi en salgstilstilling. 'Celebrating blindness' gjorde inntrykk på Berit Ås og hun kjøpte det. Slik ble vi kjent med hverandre og i en av våre samtaler anbefalte hun at jeg burde melde meg inn i IKFF.

Hvilke forventninger har du til organisasjonen?

Det er alltid inspirerende å treffe folk som brenner for de samme sakene som en selv. Vi trenger alle en utfordrende dialog med andre mennesker. Jeg bor i en annen kultur. Jeg vet at noen sier at Norge og

Tyskland er ganske like. Ja og nei vil jeg da svare. Det utfordrende er at forskjellige kulturer nærmer seg virkeligheten på forskjellige måter, fordi tenkemåten ikke er den samme. Hvis du spør meg om mine forventninger til organisasjonen, dreier det seg også om å lære mer om den norske kulturen. Og hva vil hjelpe bedre på det enn å kunne samtale med engasjerte mennesker?

Jeg er opptatt av to av verdens mest brennbare utfordringer: 1) nedrusting og kampen for en atomvåpenfri verden og 2) den forferdelige menneskehandel som forgår i økende grad i våre land. I IKFF finnes det også fokus på disse og derfor er det fruktbart for meg å kunne samarbeide og engasjere meg her synes jeg.

Har du selv et ønske om å jobbe aktivt i organisasjonen og hva er det du evt. selv ønsker å engasjere deg i?

Som fortalt før, satser jeg på et spennende samarbeid med kvinner som vet hva de snakker om. Vi må alle utvide vår horisont stadig vekk for å holde tritt med utviklingene som forgår. Det er umulig å holde seg oppdatert i alle de viktige samfunnsspørsmål som finnes. Derfor er det så viktig å ha utveksling om hva vi vet. I IKFF håper jeg å finne et miljø hvor de engasjerte er glad i å dele erfaringer og hvor den gjensidige respekten betyr noe.

Etter IKFFs landsmøte 20.-21. april 2007

Vi har fått ny landsleder! Dagmar Sørbøe er valgt for de neste to årene. Dagmar har vært aktiv i IKFF de seneste årene som medlem av landsstyret og har tidligere lang fartstid bl.a. i Leger mot Atomkrig. Se nedenfor for oversikt over hele det nye landsstyret.

Landsmøtet vedtok også en uttalelse om norsk sikkerhets- og særlig NATO-politikk. Uttalelsen (se s.7) ble overlevert til utenriksminister Jonas Gahr Støre før det store NATO-møtet i Oslo 26-27 april.

Dessuten fikk vi under møtet beskjed om Arbeiderpartiets vedtak om kriminalisering av sexkjøp.

IKFF-medlemmer har vært blant de meget aktive for å komme fram til dette resultatet, og vi ga det spontan applaus.

Landsstyret ble bedt om å formulere en uttalelse om kvinner og militær verneplikt på grunnlag av et debattmøte om saken i slutten av april. Det kommer før sommeren.

Sidsel Andersen og Mari Holmboe Ruge fortsetter å dele på kontordriften. Våre kontortider blir som før: mandag til torsdag, kjernetid 10-15. Velkommen innom.

IKFFs landsstyre 2007-08

Leder

Dagmar Karin Sørbøe: Oslo-Akershus 2007 - 09

Styremedlemmer

Lillian Angelo: Oslo-Akershus 2006 - 08

Elin Christiansen: Oslo-Akershus 2006 - 08

Bhanu Natarajan: Bergen 2006 - 08

Grethe Nielsen: Hedmark-Oppland 2006-08

Berit Oldeide: Rogaland 2007 - 09

Lene Nilsen: Oslo-Akershus 2006 - 09

Varamedlemmer

Marit Sørvald: Oslo-Akershus 2007 - 08

Kari Foldøy: Rogaland 2007 - 08

Eli Hammer Eide: Hedmark-Oppland 2007 - 08

Ingegerd L`Orange: Oslo-Akershus 2007 - 08

Marthe Helgesen: Oslo-Akershus 2007 - 08

Styret gis fullmakt til å velge nestleder blant styremedlemmene.

IEC-medlemmer 2007-2010

Fast: Lene Nilsen 2007 - 08

Fast : Lillian Angelo 2008 - 10

1 vara: Dagmar Sørbøe 2007 - 09

2 vara: Edel Havin Beukes 2007 - 10

3 vara: Lillian Angelo 2007 - 08

fred og frihet

Ansvarlig redaktør: Lillian Angelo

Revisor: Gry Hovland

NATO-uttalelse til Jonas Gahr Støre

Internasjonal Kvinneliga for fred og frihets landsmøte 21-22.april 2007 oppfordrer utenriksminister Jonas Gahr Støre, som vert for NATOs utenriksministermøte i Oslo, til å ta initiativ til

●å avvise planene om at Norge og NATO skal bidra til å utvikle et amerikansk rakett-skjold med baser i NATO-land som Polen og Tsjekia

●å kreve miljøkonsekvensanalyser av disse "star war"-planene, fordi de bidrar til å øke klimaproblemene og er en fare for livet på jordkloden

●å avvikle Norges bidrag til NATO's "Out of area" politikk

●å utrede de økonomiske konsekvenser for både NATO-landenes og andre lands innbyggere av at så store ressurser brukes til militær opprustning både i verdensrommet og på jorda

●å kreve at USA avvikler sine atomvåpen i NATO-landene Storbritannia, Belgia, Nederland, Tyskland, Italia og Tyrkia

●å kreve at NATO avvikler sin førsteslagspolitikk med atomvåpen.

●å arbeide for at NATO avvikler sin uakseptable "forkjøpskrigspolitikk" som har ført til krigføringen bl.a. i Irak og Afghanistan.

●å arbeide for at Midt Østen blir en atomvåpenfri sone.

Sidsels plukk.

På annet sted i bladet finner du en omtale av boken *60 women contribution to the 60 years of UNESCO* ("60 år og 60 kvinner.") Jeg plukker fra siste avsnitt i generalsekretær Koïchiro Matsuuras forord til boken: Dobbeltemaet for våre 60-årsfeiringer er "samhold og mangfold". De kvinnene som så elegant har bidratt til denne publikasjonen kommer fra forskjellige deler av verden og fra vidt forskjellig bakgrunn, erfaringer og karriere. Allikevel er de bemerkelsesverdige enige når det gjelder fremme av dialog, utdanning, myndighet, likhet mellom kjønnene og bygging av en fredskultur."

Fra redaktørens introduksjon til boken plukker jeg:

"Tilslutt, og framfor alt, vil vi gjerne gi vår honnør til de 60 kvinnene som er de viktigste i denne unike publikasjonen. Deres kompetanse, mot, kreativitet, ærlighet og erfaringer har vært til stor oppmuntring for oss alle og vil fortsette å inspirere arbeidet i organisasjonen. Måtte deres ideer og deres tydelige og forskjellige stemmer finne gjenklang hos oss alle og inspirere oss til å gjøre fremgang i arbeidet med likhet, rettferdighet, utvikling og fred både for kvinner og menn."

SIA

Dagmar Karin Sørbøe – ny landsleder i IKFF

”IKFF bygger på en historisk tradisjon som må sikres inn i framtida,” sier Dagmar Karin Sørbøe, ny landsleder i IKFF. Dagmar er valgt for de neste to årene. Hun har et langt organisasjonsliv bak seg og har vært aktiv i IKFF i de siste par årene som medlem av landsstyret.

Av Ellen Elster

Hva tenker du nå som nyvalgt leder?

- Jeg føler meg beæret for å få lov til å lede en så flott og gammel organisasjon som IKFF. Jeg mener at den må ha en framtid. Jeg håper at jeg kan gi mitt bidrag til organisasjonen. Jeg har nå sittet i landsstyret et par år og lært å kjenne mange dyktige kvinner. Det blir nok nytt for meg å være leder for en organisasjon som har så mange temaer etter å ha vært aktiv i Leger mot Atomkrig. Jeg var mest aktiv på 1970- og 1980-tallet. Jeg håper nå å ha mer tid til rådighet.

Hvilke forventninger har du til organisasjonen?

- Jeg er imponert over at det er så mange dyktige kvinner som framstår på en så profesjonell måte i deres engasjement. Særlig er jeg imponert over at det er så mange eldre blant våre medlemmer med sin historie, og at de fortsatt holder et høyt aktivitetsnivå. Selv er jeg nylig fylt 62 år, og jeg er blant de yngre! Jeg anser derfor at rekruttering er veldig viktig for satsingen. Jeg håper på et godt samarbeid med styrets medlemmer, og at vi får til en god fordeling av arbeidet. Det er viktig at arbeidet vårt når ut til publikum, og at vi får til å være utadrettet. Vi driver jo opinionsarbeid.

Hva vil være ditt fokus i IKFF?

- Hovedsaken i Kvinneligaen vil fortsatt være kvinners stilling i krigstid. Vi må fokusere på det spesielle med kvinner og deres forhold til krig. FN-resolusjonen 1325 er viktig og gir oss et godt redskap til å fokusere på hvordan kvinner bli ofre i krig og hvordan kvinner kan bidra til å løse årsaker til krig. Selv vil jeg nok fortsette med samarbeidet med de medlemmene som arbeider med globalisering, militarisme og krig. Jeg er opptatt av å vise hvordan globalisering henger sammen med militarismen som sikrer den økonomiske globaliseringen. Dermed får vi en spredning av militarismen. Stjernekrigsprogrammet er en del av kontrollen for nettopp å sikre

globaliseringen.

- Jeg håper at organisasjonen skal være åpen og inkluderende, der alle kvinner, unge som gamle, kan høre hjemme og delta med sin profesjonalitet og aktivisme, slik at samarbeidet blir godt og konfliktløst. Og så er jeg opptatt av det sosiale, det å knytte fredsarbeidet sammen med hverdagene våre. Vi må ikke glemme å leve. Jeg ønsker meg gjerne sommer- og julemøter, og at vi får det til igjen.

Hvor ser du at organisasjonen går?

- Jeg er ydmyk i min nye rolle og har mye å lære. Et mål for meg er å få rekruttert flere yngre medlemmer. Så folk jeg kjenner vil nok høre fra meg. Jeg ser jo at IKFF, som så mange andre organisasjoner sliter med rekruttering. Jeg ser noe av det samme i Leger mot Atomkrig hvor jeg har vært med i mange år, og i Norske Kvinners Sanitetsforening hvor jeg er med i et lokallag. Det blir Tordenskiolds soldater som går igjen. Jeg synes det er veldig spennende med Young WILPF og kanskje bør vi prioritere denne gruppa, for eksempel gjennom å dekke kostnader ved reiser og lignende. En så flott organisasjon som IKFF må sikres slik at den fortsetter inn i framtida.

- Jeg har stor sans for de eldre kvinneforeningene. De har hatt så stor betydning for kvinners deltakelse i samfunnslivet. Vi må være bevisste på våre formødre. Jeg ser at mye av historien er felles for dem, og noen av kvinnene har vært med i flere av dem. Jeg ser sammenheng med kvinnesaksarbeid og fredsarbeid, og det er her jeg hører hjemme. Jeg opplevde at Leger mot Atomkrig var en fin måte å kommunisere på en ”a-politisk” måte. Det betyr ikke at vi ikke var politiske, men vi fungerte politisk utenom partier og politiske grupperinger. Vi hadde en felles plattform som leger, og våre etiske standarder var det som forente oss på tvers av landegrenser som øst og vest, og øvrige politiske skillelinjer. Jeg opplever tilsvarende forståelser mellom kvinner på tvers av partier og religioner. Jeg føler et fellesskap med kvinner og som gir mulighet til å fremme internasjonal forståelse.

IKFF har fått en leder med et brennende engasjement. Dagmar sier hun gleder seg til å bli kjent med organisasjonen og medlemmene. Noen ganger er det som å trykke på en knapp i samtalen min med henne, og jeg får en lengre utredning av sammenhenger mellom globalisering og militaristisk oppbygging. Formålet er å passe på de rike landenes interesser. Men det finnes også interessekonflikter blant de rike landene, og ikke minst i Norge. Norge er med i krig for å forsvare amerikanske oljeinteresser. Det vil si størst mulig tilgang til oljeressursene for å sikre billig olje. Det står i motsetning til OPEC og norske oljeinteresser som er opptatt av streng kontroll over tilgangen og dyre oljepriser. Det er derfor vi er så rike i dag, sier Dagmar.

Et langt liv med freds- og kvinnesaksarbeid.

Dagmar Karin Sørbøes engasjement i freds- og kvinnesaksarbeid har vært en rød tråd gjennom hele hennes liv. Født i Tyskland da krigen sluttet og med familiebånd til landet, ble krigens redsler tidlig en

del av hennes bevissthet og vakte hennes engasjement for fredsarbeid. Hun er utdannet fysioterapeut i Tyskland og virket der og i andre land i noen år. Seinere ble det legestudier i Norge. Ved siden av studiene var det Vietnamkrigen som fanget interessen hennes. Hun arbeidet som fysioterapeut i organisasjonen Terre des Hommes med krigsskadede barn fra Vietnam. I Oslo var hun med i nyfeministene og dro som delegat til The International Tribunal on Crimes against Women i Brussel i 1976. Det inspirerte henne til å være med i etableringen av Norges første krisesenter for mishandlede og voldtatte kvinner, Camilla-senteret i Oslo. I dag er ordningen en del av vårt sosiale system med krisesentra rundt om i landet og med sekretariat i samme hus som IKFF. Dagmar kom tidlig med i Internasjonale Leger mot Atomkrig (International Physicians for the Prevention of Nuclear War, IPPNW) og ble valgt til visepresident i den første eksekutivkomiteen i 1983. Hun bidro i stor grad til dialog mellom Øst og Vest. I 1985 fikk organisasjonen Nobels fredspris.

Kilde: Norsk Biografisk Leksikon 2005

Bli med til Radjastan!

Dette var oppfordringen til landsmøtedeltakerne fra Liss Schanke.

Hun presenterte et stort prosjekt som gir opplæring til folkevalgte indiske kvinner. Prosjektet er et samarbeid mellom den indiske stiftelsen Aagaz og KS (Kommunens Sentralforbund), der Liss jobber.

Tekst: Ellen Sofie Baalsrud

Og det var ikke vanskelig å bli revet med. Gjennom fargerike lysbilder ble vi tatt med inn i et klasserom i den vakre provinsen Radjastan nordvest i India. Grupper av kvinner sitter på matter rundt i rommet og løser oppgaver. Alle er med i et ettårig opplæringsprogram satt sammen av fire moduler. Kvinnene møtes fire ganger i løpet av et år – en uke hver gang.

Alle kvinnene er valgt inn i sitt lokale Panchayat, som betyr landsbyråd. India foretok i 1993 en svært ambisiøs grunnlovsending. Den nye loven stadfester at de lokale folkestyrene skal representere befolkningen – og den tar konsekvensen av det: Det vil si at 1/3 av medlemmene av landsbyrådene skal være kvinner, lavkastegrupper, sosiale minoriteter og etniske minoriteter. Ved siste kommunevalg kom det 40 % kvinner inn i landsbyrådene. Mange stater er oppe i 46 %.

Resolusjon 1325 – her også?

Lesere av *fred og frihet* er kjent med Sikkerhetsrådets resolusjon fra høsten 2000 som har fått navnet ”Kvinner, fred og sikkerhet”. Midt i fortellingen om indisk lokalforvaltning og gledelig samvær trekker Liss fram denne resolusjonen som et viktig aspekt ved hele prosjektet. Hun sier:

- Resolusjonen peker på to viktige momenter som er relevante for dette prosjektet. Det ene er betydningen av ikke bare å løse konflikter, men å forebygge dem. Det andre er å fokusere på kvinner – ikke bare som ofre for konflikter, men som en ressurs for å forebygge og løse konflikter.

- Men prosjektet handler om opplæring av folkevalgte i et fredelig hjørne av India?

- Folkevalgtes rolle er å fordele begrensede res-

surser. Husk at til og med i rike Norge klager kommunepolitikerne over knappe ressurser. I India er den materielle situasjonen atskillig mer prekær. Legg til at landet rommer et enormt mangfold. India har 17 offisielle språk og en uendelighet av etniske grupper. Alle store religioner er representert, blant annet 140 millioner muslimer. Blant hinduene finner vi kastesystemet som også innebærer inndeling av folk i grupper av ulik rang.

Det er en del å kives om ...?

- Tilbake til dette med å fordele ressurser: De lokalt folkevalgte arbeider med problemstillinger som tradisjonelt utvikler seg til konflikter. Vi vet at skole, helse, jord, vann, kombinert med etniske ulikheter er tradisjonelle kilder til krig. Det er vesentlig å arbeide med konfliktene før de blir militære konflikter. Og jeg tror – ut fra min erfaring – at kvinner har et konfliktforebyggende aspekt ved seg i sin måte å jobbe på som folkevalgte. Jeg kan ikke vite om de bestandig har det, det vet jeg ikke noe om, men jeg ser i alle fall dette i de områdene hvor jeg har vært med på folkevalgtopplæring. - I Sør-Asia som region er det tradisjon for – ikke bare nasjonale konflikter – men også borgerkriger.

Og hvorfor ser du så glad ut?

- Det siste som skjedde da jeg var i India var at vi fikk grønt lys for å utvide dette prosjektet til Sør-Asia. Planen er å gjennomføre prosjektet i Afghanistan, Nepal og Bangladesh. Det blir kjempespennende!

Gjensidighet i bistanden

I debatten etter innlegget var det flere som tok fatt i spørsmålet om Norges rolle som bistandsyter – ofte i form av en mer eller mindre fordekt kulturell

imperialisme. Vi tror vi kan best og vet best. Dette prosjektet prøver å gå nye veier ved å legge vekt på gjensidighet. På KS' hjemmeside heter det: "Prosjektet gir Norge, et ungt demokrati med 4,5 millioner innbyggere, den unike muligheten til å lære av India, verdens eldste og største demokrati med 1100 millioner innbyggere!"

Liss underbygger dette ved å trekke fram eksempler på hva vi kan lære av inderne: Å forvalte knappe ressurser, å samhandle på tvers av etniske skillelinjer,

å vektlegge etiske problemstillinger i alle sammenhenger. Hun forteller videre:

- India var det første landet som gikk til det skritt å "kaste ut" en masse giverland. De sa at dette med å ha en uendelighet av prosjekter og givere ikke var verdt det. Norge var en av de giverne som ble kastet ut. Men inderne kom etter hvert tilbake og sa at de kunne være interessert i prosjekter, men det måtte være gjensidighet. Noe av det mest positive med dette prosjektet er vektleggingen av gjensidig læring. Jeg tror dette vil være framtidens bistandsform.

India har over en million kvinnelige folkevalgte. Det skal være flere enn i resten av verden til sammen! Her er tre av dem.

Lengsel etter å være hel igjen

Når de ropte på henne, kunne hun ikke bevege seg.

Sersjant Leana Nishimura ønsket å bevege seg med stolthet, hilse på notabilitetene og akseptere deres æresbevisninger for tjenesten i Irak – en spesiell medalje, en fin dekorasjon til frakken, og et glassmonter med det amerikanske flagget.

Av: Donna St. George. Washington Post Staff Writer. Friday, November 24, 2006.
Oversettelse: Ursula E. Gelis/Kjell A. Skartseterhagen

Men sønnen T.J. klynget seg til benet hennes. Han gråt og holdt fast, husker hun. Og derfor ble Nishimura værende der hvor hun var og seremonien sist sommer fant sted uten henne. T.J. var 9 år og hennes eldste, og selv om det var gått 8 måneder siden hun kom tilbake fra krigssonen, ble han fortsatt opprørt av den minste ting som kunne minne ham om hennes krigstjeneste. Han husket den lange adskillelsen. Den lange flyturen for å bo hos bestemor. Månedene som passerte uten mors kyss og klemmer, uten hennes oppsyn med lekselesingen, hennes ertende humor og de koselige godnattsangene.

Nishimura var enslig mor – uten ektefelle til å overta, - til å ivareta barnas rutiner, - til å holde bostandarden oppe i familieleiligheten. Av hennes tre barn, syntes T.J. å være den som bekymret seg mest. Han sendte brev etter brev til krigssonen hvor hun var spesialist på kommunikasjon, medlem av Marylands nasjonalgarde.

“Han gikk i bunn og grunn fra å ha en forelder til ikke å ha noen forelder” sa Nishimura ettertenksom. “Folk har sagt ‘Tusen takk for ditt offer’. Men barna er de som faktisk har ofret mest.”

Da krigen startet i Irak, ble en hel generasjon av amerikanske kvinner involvert i en konflikt med daglig blodsutgytelse. Mer enn 155 000 kvinner har gjort tjeneste i Irak og Afghanistan. I deres rekker finnes det mer enn 16 000 enslige mødre, ifølge Pentagon, et antall som militærekspertene sier er usikkert. Hvordan disse kvinnene har taklet situasjonen og hvordan deres barn har klart seg, er gått upåaktet hen i det krigen drar seg gjennom det fjerde året.

“Det må være noe av det tøffeste som en mor og hennes barn må gå igjennom”, sa Steven Mintz, professor ved universitetet i Houston med spesiell ekspertise på familieliv. “Du kan ikke kjærtegne et lite barn over telefonen, og du kan ikke omfavne et barn med en e-post.”

I militæret er foreldrestatus ingen barriere mot å gjøre krigstjeneste. Alle drar når utkallingen kommer – enslige mødre, enslige fedre, ektepar og de setter sin lit til ‘familieomsorgsplanen’ som gir barna rett til en omsorgsperson mens foreldrene er borte.

Den bakenforliggende tanken er at en soldat er en soldat. “Alle trenes opp til en beredskapsstandard og må være i stand til å bli mobilisert,” sier Lt. Col. Mike Milord fra Nasjonalgardens kontor (‘The National Guard Bureau’).

Krigstjeneste kan være spesielt vanskelig for enslige foreldre. For et år siden kom Nishimura tilbake til USA for å møte praktiske vanskeligheter. Emosjonelle tema, uunngåelige spørsmål i forhold til hennes barn. Ville det komme en ny utkalling? Hva skjer hvis en forelder ikke kommer hjem?

Hjemme, men fortsatt adskilt

På en kald dyster lørdagskveld sist i november, ankommer bussen hennes den røde mursteinsbygningen til Maryland National Guard Armory i Towson. Der var det gule sløyfer og velkommen-hjem- bånd. En gjeng av tilhengere heiet og ropte.

En soldat gikk av bussen og kysset jorda. Nishimura

falt inn i omfavnelsen til to venner som hadde møtt opp for å ta imot henne men hun følte seg frakoblet øyeblikkets følsomhet. I stedet la hun merke til en venninne som hadde kommet hjem med den samme bussen og som nå omfavnet sin mann og sønn. Hun tenkte: Når ville hun se sine egne barn? Før Irak hadde Nishimura arbeidet som lærer og heilagjengleder ved en kristen skole i Prince George's fylke. Hennes tjeneste i Nasjonalgarden, i den 129. 'Signal bataljon', skaffet til veie ekstra penger. Hennes eksmann betalte barnebidrag. Allikevel var det bare så vidt hun med hjelp fra det offentlige fikk endene til å møtes.

Nå var hennes liv som et puslespill som manglet brikker. Barna hennes, Cheyenne, da 3; Dylan, da 6; og T.J. da 7 – var i Hawaii, og ble tatt vare på av sin bestemor. Nishimura hadde ikke penger til å få dem tilbake. Hun hadde ikke noe hjem for dem heller fordi hun hadde sagt opp sin leilighet for lenge siden.

Da hun steg av bussen kunne ikke hun fri seg fra å tenke over at det var 50 dager til jul. Ville de feire sammen?

Hun fikk satt mot i seg ved et godt tilbud som innebar en kontraktfestet heltidsjobb ved Nasjonalgarden. Det var imidlertid en hake: Det innebar å flytte til Havre de Grace, Md., mer enn 90 miles fra hennes hjem i Waldorf. Hvis hun tok jobben var hun bestemt på at familien måtte flytte dit.

For barna hadde flyttingen til hennes mors hjem i Hawaii betydd nye skoler, nye venner og en ny omsorgsperson med heltidsjobb og leilighet i et høyhus. Nishimura's tre år gamle datter syntes å ha det vanskeligst, sa bestemor Cynthia Nishimura. Hun gråt om natten og i daghemmet. Ute av stand til å forstå hva en krig lang borte var for noe, hadde piken bare absorbert sin mors transportmiddel. 'Mamma arbeider på et fly', fortalte hun folk. Hennes bror visste mer. Spesiell T.J. visste at Irak var farlig. I en periode fulgte han TV-dekningen av krigen. Han så volden og hørte om de sårede. Til slutt satte bestemor en stopper for nyhetene.

Den viktige telefonen ringer

I Irak var Nishimura sterkt knyttet til en myk flanelspute smykket med ansiktene til hennes tre barn. "Guds gaver", stod det å lese. "Dette er min grunn for å kjempe". Hun holdt rundt den om kvelden og tok den til og med med seg i stoffbagen når hun forlot

basen. Så ofte hun kunne, snakket hun med sine barn på telefon og de hadde et rituale. På slutten av hver samtale, telte de EN, TO, TRE – og så lagde de unisone høylydte kysselyder.

Nå var hun tilbake i USA, - fremdeles holdt hun puten i grep og snakket i mobiltelefonen med barna som fremdeles var tusener av mil. borte. Det var bare et spørsmål om uker før hun begynte på jobben i Havre de Grace. Hun fant en liten toroms leilighet med tregulv og et stort panoramavindu som hun leide. Hun brukte alt hun hadde for å betale leien og sikkerhetsdepositumet. Der var en liten gårdsplass. Den offentlige skolen lå ved enden av kvartalet.

På dagen da hennes nye fasttelefon ble tilkoblet, ringte Nishimura sine barn. Så ringte telefonen.

"Hei mamma," sa hennes eldste sønn.

Hennes mellomste barn ringte deretter.

"Hei mamma," sa han. Telefonen ringte igjen.

"Mamma jeg ville også ringe deg," proklamerte hennes datter. Nishimura forsikret dem at de ville være sammen snart.

Det var dager da hun lurte på hvordan. For å skaffe tilveie flybilletter hadde hun satt sitt håp til det velkjente veldedighetsprogrammet Operasjon Heltemil (Operation Hero miles) som gir bonuspoeng til folk som har tjenestegjort. Det var bare helt i slutten av november at hun erfarte at dette programmet var innrettet på sykeshusinnlagt personell og deres familier. Hun og hennes familie kvalifiserte ikke.

Nishimura fikk så nytt mot da andre gardemedlemmer tilbød seg å donere bonus til henne – bare for å erfare at flyselskapene ikke tillot slik overføring av bonuspoeng.

I en alder av 29 år hadde hun ingen kredittkort, sa hun, fordi hun hadde skadet sin kredittverdighet alvorlig i tumultene rundt skilsmissen. Mens hun var i Irak, sendte hun inntekten til sin mor for å dekke utgiftene til omsorgen for barna.

"Jeg er veldig motløs", innrømmet hun en ettermiddag, fire uker etter at hun kom hjem.
Andres nåde

Det kom hjelp, uventet, bit for bit. Det ble delt ut

dagligvarer av presten og eldste i kirken på den andre siden av gaten. Hun fikk en seng til sin datter av sin nye sjef. Etter hvert kom klær og mat fra frivillige hjelpere, Mary og Paul Crawford. Mye av dette skjedde fordi Nishimura var "adoptert" av 'The First Christian Church' i Havre de Grace gjennom et Nasjonalgardeprogram, Partnere i omsorg, som kopler trengende soldater med menigheter. Så skrev en av hennes overordnede offiserer, Maj. Timothy Mullen, brev på vegne av henne som gjorde at hun fikk bidrag til flybillettene fra tre lokalforeninger av den 29. Divisions Forening, en veterangruppe, og fra fire kirker.

Tolv dager før jul går alt i hop. Barna og deres bestemor skulle komme til å gå om bord på juledagens flyrute, som var den rimeligste, til en total kostnad av 1500 dollar dekket i hovedsak av fremmedes generøsitet. "Det var kanskje noe av det fineste jeg har opplevd på lenge," sa major Mullen. Jeg tror ikke at noen i enheten hadde så mange utfordringer som henne.

Nishimura's barn hoppet av et fly på første juledags morgen.

"Jeg omfavnet mamma først!" husket hun sin datter rope.

Nishimura, med tårer, følte at det verste lå bak dem.

Rystet og nervøs

I en fin dag i januar, gikk Nishimura med sine barn til kirken, glad for å være tilbake til sitt gamle liv, å kunne tenke på søndagsskole og løse tenner og usnørte sko og hjemmelekser. Men krigens erfaringer forsvant ikke så lett. Hun hadde vært stasjonert i Tikrit, blant bombekaster som rystet jorda, i nærheten av gater med gjemte bomber.

Nå fant hun seg selv oppløst i plutselige tårer, søvnløshet og mareritt. I en drøm så hun seg selv gjøre en militær krypeoperasjon med sitt mellomste barn på ryggen mens bomber eksploderte rundt dem. I en annen drøm lette hun overalt etter sine barn, men de var borte. "Enten er jeg adskilt fra dem og kan ikke finne dem," sa hun, "eller vi er sammen og vi er i fare."

Med tiden kom hun til en rådgiver som fortalte henne at hun hadde post-traumatisk stressbelastning og ga henne medisiner. Krigens belastning kom på toppen av livets belastninger.

Hennes nærmeste venner bodde langt vekk. Det var nye skoler, nye naboer. Hun tjente bra og hun fikk fortsatt barnebidrag men det var likevel vanskelig å få endene til å møtes. Etter en tid fikk familien fotfeste: hennes sønner ble med på baseball-lag, og hennes datter meldte seg på turn. Familien kjøpte en fugl som kjæledyr og reddet en annen. "Jeg føler at alt faller på plass til slutt," sa hun en vårlig morgen.

Så tok hennes eldste sønn til å gråte ved synet av at hun pakket en koffert for en liten forretningsreise. Og etter en veteranfest på skolen nektet han å åpne sine bøker. Til slutt sa han til henne: "Jeg vil ikke at du drar igjen."

Ekspertene sier at de følelsesmessige konsekvensene for barna kan komme og gå etter en krig. "Barna vil, på et visst stadium, føle seg forlatt," sa Mintz, professoren i Houston.

For ikke lenge siden gikk Nishimura over i en ny militær jobb som feltprestassistent. Hun vil gjerne gjøre en karriere ut av militæret selv om hun kan komme til å bli sendt ut igjen. "Jeg sier [til barna] at hvis Gud vil at mamma skal reise... så må mamma dra igjen og de må tillate meg det".

Siste uke ga Nishimura - i uniform - en presentasjon om Irak for sin sønns speidertropp. Guttene var i ferd med å lage pakker for U.S. styrker og hun ville gjerne fortelle dem om soldatlivet.

"Jeg hadde min M-16 hvor enn jeg var," fortalte hun dem.

T.J. lyttet med store øyne.

"Jeg måtte leve ett helt år uten å se mine barn," lot hun dem vite. "Hvordan ville du føle deg hvis det hadde gått et helt år uten at du så din mamma og pappa?"

"Ensom," svarte en av speiderne spontant.

"Jeg ville bli gal," sa en annen medfølende. T.J. sa sin mening uten å nøle. "Jeg gråt mye," fortalte han dem.

Hans mor var gledelig overrasket over hans innrømmelse. Da guttene fortsatte med å skrive kort til styrkene, sa T.J. at han ble minnet om alle brevene han hadde sendt til henne til Irak. Hans eget budskap til krigssonen var enkelt. Det lød: "Kom trygt tilbake!"

NORDISK MØTE I GØTEBORG

Lørdag og søndag 24. og 25. februar 2007 arrangerte IKFF i Sverige nordisk møte med Gøteborgkretsen som innbyder. Det var et vellykket og nyttig møte på alle måter.

Lørdag og søndag 24. og 25. februar 2007 arrangerte IKFF i Sverige nordisk møte med Gøteborgkretsen som innbyder. Det var et vellykket og nyttig møte på alle måter.

Av 22 aktive deltakere var to fra Danmark, fire fra Norge og resten fra Sverige, gode gamle venner alle sammen. Alle deltakerne på møtet ble presentert og ga en oversikt over sine seksjoners interesser og aktiviteter.

Gøteborgkretsen informerte om sine løpende prosjekter. I 2007 er det 25 år siden et stort fredsmøte for et kjernevåpenfritt Norden ble arrangert på Ullevi i Gøteborg. Planene om en storstilet markering av dette jubileet var i full gang - parolen lyder: "En kjernevåpenfri verden er mulig." Andre virksomheter er et opprop som har sirkulert i Sverige: "Mot svenske soldater i Afghanistan", og selvfølgelig forberedelser til kongressen i Bolivia. Saba Nowzari fra IKFF Sverige sentralt informerte om kvinnelig samarbeid omkring europeisk sikkerhetspolitikk.

Diskusjonene gikk om 1325-møtet i Berlin i mai, om europeisk sikkerhetspolitikk og om forholdet til FN - Hvordan skal FN kunne reformeres så det blir mer demokratisk og funksjonsdyktig? Også spørsmålet om hva vi Norden kan gjøre for å belyse problematikken i Midtøsten var på dagsorden. Det ble avtalt å lage en nordisk e-postgruppe som skal arbeide med WILPFs 100-årsjubileum.

Kongressen i Bolivia var et viktig tema. Hvilke resolusjoner vil vi fram til? Svenskene har laget et forslag til forandring i hvor ofte kongressen skal holdes framover (hvert 3., 4., eller 5. år)? Den norske seksjonen arbeider med forslag om å forby klasevåpen og trekke inn i dette et 1325 perspektiv. Oppfølging av IEC-resolusjoner - som Midtøsten, Colombia, NPT-avtalen og hvordan terrorbekjem-

pelse har gått ut over sivilbefolkningen er viktig for alle seksjonene. 10 dager før kongresstart vil en delegasjon fra IKFF Sverige reise til Cuchabamba for å besøke en førskole og lokale NGOer. I ettertid har de planer om å reise rundt i Sverige og informere om situasjonen for befolkningen i Bolivia. En svensk-boliviansk kvinne (Victoria Gonzales) holdt en forelesning med et historisk tilbakeblikk for å forklare dagens situasjon i Bolivia.

Svenskene informerte om sine forslag til nomineringer til valg av ny ledelse for WILPF. De øvrige seksjonene ville vente til etter nordisk møter med sine nominasjoner. Ellers er seksjonsavgiftene til det internasjonale arbeidet et stadig tilbakevendende tema, vanskelig å finne en løsning som alle seksjoner kan godta.

Forslaget om et felles nordisk blad er i tenkeboksen innen alle seksjonene. Beslutninger om det videre arbeidet: 1) vi utveksler artikler på våre respektive språk, 2) informasjon fra hvert land/redaksjon sirkuleres, 3) hver redaksjon velger en kontaktperson som har ansvar for kontakt med de andre redaksjonene (foreløpig Anne-Lise Ebbe D., Alex Sundberg S, og Grethe Nielsen N.)

Den finske seksjonen har ikke vært med de siste årene, men det ble besluttet å sende protokollen fra møtet til dem. Det er ikke bestemt dato for neste nordiske møte, men høsten 2007 kommer vi til å møtes i København.

Det er alltid fint å møtes på nordisk plan. Flere pauser og en hyggelig tilstelning lørdag kveld (med deilig mat og drikke) tok vare på den sosiale delen. De fire fra Norge var Edel Havin Beukes, Mari Holmboe Ruge, Grethe Nielsen og Sidsel Andersen. Sistnevnte har redigert og forkortet protokollen som finnes til gjennomlesing på kontoret.

KLASEBOMBEBEKONFERANSEN I OSLO

NGO miljøene i Norge og fra mange andre land var invitert til et stort møte på Fredssenteret i Oslo i februar i år. IKFF var representert ved Mari Holmboe Ruge, Katherine Harrison fra WILPF i Geneve og undertegnede.

Av: Grethe Nielsen Leder av IKFF avd Hedemark/Oppland

Jody Williams og hennes mann Stephen Goose som er med i den Internasjonale foreningen mot Klasebomber, holdt et flammende innlegg. De har jobbet med å bli kvitt dette forferdelige våpenet i mange år i Cluster Monitions. De takket Norge som tok initiativet til å få i gang denne diskusjonen om klasevåpen.

Den øverste representanten for de handikappedes internasjonale organisasjon, Jean Babtiste Richardier fra Frankrike fortalte at det i 40 år var brukt klasebomber rundt omkring i verden. 98 prosent av ofrene var sivile og av dem var 1/3 barn under 18 år. Handicap International er en kjempestor organisasjon som hjelper ofre over hele verden etter at krigshandlingene var over. De hjelper også ofre for naturkatastrofer. Richardier la til at det var nok lidelser i verden om det ikke skulle plusses på med alle de menneskeskaptene måtene å lage ofre på. Fremdeles drepes og såres det 3 mennesker hvert døgn i Kambodia av blant annet antipersonell miner og klasebomber.

Det var ofre for klasebombene både fra Libanon og Serbia som fortalte om hendelsene som hadde ført til funksjonshemming. En ambulansesjåfør fra Libanon hadde kjørt ofrene under krigen i sommer, men den aller siste dagen, da israelerne bombet som verst, tråkket han på en bombe og mistet foten. En mann fra Serbia hadde arbeidet med å rydde bomber i årene etter krigen. I sommer gikk det galt og han

mistet både hender og føtter. Han delte skjebnen med mange andre ofre fra både Afghanistan og Kambodja og land i Afrika som hadde mistet både armer og ben, mens de ryddet opp etter at krigen var slutt.

De norske myndighetene sa de ville stå på for at alle land rydder opp etter seg etter en krig. Det skal ikke under noen omstendighet overlates til taperen av krigen. Grethe Østern fra Norsk Folkehjelp som hadde lagt ned et betydelig arbeid i konferansen, fortalte at Folkehjelpa ville følge opp etter konferansen. Nå arbeides det med å få til en konvensjon mot klasevåpen på linje med gass og biologiske våpen, våpen som stort sett rammer blindt og skader sivile.

Omkring 35 land var invitert, mens 49 land var interessert i å komme. 46 land skrev under på at de ville fortsette diskusjonen ved neste korsvei. Det neste møtet blir holdt i mai/juni i Lima, så november/desember i Wien og Dublin tidlig i 2008. Utenriksminister Jonas Gare Støre er positivt innstilt til en konvensjon som han håper vil bli underskrevet allerede i 2008. En juridisk bindende internasjonal avtale vil kunne:

- 1: Forby bruk, produksjon, transport og oppbygging av lagre for klaseamunisjon som forårsaker humanitære, uakseptable skader på sivile.
- 2: Få i stand en rammeavtale for samarbeid og assistanse som sikrer tilstrekkelige bestemmelser for

pleie og rehabilitering til overlevende, rensing av geografiske områder, risikoutdanning og ødeleggelse av lagre av forbudt klaseamunisasjon.

Så vi får håpe det beste. Det var litt skuffende at to av de landene som nylig har kommet med i EU, Polen og Romania, ikke har skrevet under. For det er så viktig at dette blir stoppet. Det finnes ufattelig store lagre i alt 58 land.

HVA ER EN KLASEBOMBE OG HVORDAN VIRKER DEN?

I mer enn 40 år har klasebomber drept og såret for det aller meste sivile. En klasebombe består av en beholder fylt med opp til 20 mindre bomber som inneholder tusenvis av bittesmå deler. Hundre tusenvis med bittesmå sylskarpe metallbiter slynges ut i alle himmelretninger. De kan slippes fra fly eller skytes ut fra landbasert våpen. De utløser seg i luften og spres utover et stort område, helt fra 50 x 50 meter til flere fotballstadionstore områder. Det finnes 200

forskjellige fabrikkasjoner tilgjengelig og til salgs. Hver en som befinner seg i området, enten de er militære eller sivile, kan bli drept, livstruende såret eller invalidisert.

Gjenstandene skjærer seg gjennom metall og vinduer og lar seg ikke stoppe så lett. For eksempel hadde en 10 – 12 år gammel gutt kastet seg bak en bil for å beskytte seg da det smalt i nærheten. Bitene hadde skåret seg gjennom bilen og såret ham livstruende. Fordi selvødeleggelsesmekanismen ikke virker i de fleste tilfellene, truer de bønder som vil dyrke jorda eller høste grøden de allerede har sådd. De sårer barn som plukker dem opp fordi de tror de er leker. I Libanon er det funnet opptil 10 stykker med slik mekanisme i behold på bakken i et 100 kvadratmeter stort område etter krigen var over. De er uhyggelig følsomme for berørelse og må renskes og ødelegges der de ligger. De er en konstant trussel mot personell som skal rense opp etterpå.

EDEL HAVIN BEUKES 70 ÅR

Edel Havin Beukes fylte 70 år den 25. mai i år. Hun gikk inn i pensjonistenes rekke for noen få år siden. Det har ikke vi som jobber sammen med henne i Kvinneligaen merket mye til. Snarere tvert om.

Med stort engasjement og kunnskap har hun bidratt til å løfte temaet MILITARISME, MILJØ OG FRED – ikke bare i IKFF, men også langt utover organisasjonen. Blant annet har hun vært en aktiv deltaker i flere av arbeidsgruppene i FORUM for Utvikling og Miljø og nå sist i styret. Hun er også Kvinneligaens representant i oppfølgingsarbeidet for Rio-prosessen i Kommisjonen for bærekraftig utvikling. Annet internasjonalt arbeid er WILPFs internasjonale arbeidsgruppe om miljø. Edel har vært leder for IKFF i to perioder, 1990 – 1995 og 2002 – 2006. Hun er tidligere IEC-medlem i WILPF, og er nå medansvarlig for WILPFs arbeidsgruppe for miljø og i den forbindelse arrangerer seminarer om atom- og miljøtema på internasjonale miljø- og kvinnekonferanser.

Edel har også hatt anledning til å bruke den faglige kunnskapen for som lektor. Hun har hovedfag i strålingsbiologi og underviste i biologi, kjemi og miljøfag. Med det engasjementet som vi opplever Edel har, er det å håpe at engasjementet har smittet over på noen av elevene som har hatt henne opp gjennom årene.

Militarisme, miljø og fred spenner over mange områder: vann, atomvåpen og atomenergi, opprusting av verdensrommet. Det er hver i sær store og omfattende temaer og krever mye for å formidle innholdet i disse sakene til andre. I spaltene til fred og frihet har hele bredden blitt avspeilet.

GRATULERER MED DAGEN!

Ellen Elster

RESULTATER TIL TROSS FOR RISIKO

Elin Christiansen skrev i *fred og frihet* nummer 4/2006 en lang artikkel om våre fire internasjonale prosjekter. Her følger en oppdatering på prosjektenes status og resultater fra året 2006.

Av Marthe Helgesen

IKFF har i 2006 hatt fire internasjonale prosjekter: ett i Colombia, ett i Hviterussland og to i Libanon. Alle fire drives i nært samarbeid med IKFFs søsterorganisasjoner i de respektive landene. Det totale budsjettet for de fire prosjektene i 2006 var på 700.000, men det reelle forbruker ligger på ca. 650.000. En samlet målsetning for våre prosjekter er kompetanseheving for kvinner med reduserte muligheter.

HVITERUSSLAND

Prosjektet heter "Combating violence and Trafficking in Women, and Protecting Women's Rights in Belarus". Dette prosjektet er finansiert av Fokus gjennom TV-aksjonens midler. Prosjektets målgruppe er regionens mange unge mennesker som lever i sterkt radioaktivt forurensede områder i Hviterussland. Mange unge fra disse områdene søker lysere fremtid andre steder, gjerne i utlandet - noe som gjør disse unge menneskene til et lett «bytte» for menneskehandlere.

Hviterussland prosjektets målsetninger beskrives i årsrapporten for 2006 som:

- Bevisstgjøre jenter og kvinner for å forhindre og forebygge vold og menneskehandel;
- Fremme utvikling basert på bevisstgjøring;
- Lære å gjenkjenne og definere vold og å forsvare kvinners rettigheter;
- Lære opp ansvarlige ledere som kan føre arbeidet videre;
- Bygge opp samarbeidsnettverk med partnerorganisasjoner og sikre utveksling av erfaringer.

Risiko, utfordring og resultater:

Hviterussland, det siste diktatur i Europa, beskrives i FN-rapporter som et tydelig eksempel på skadene menneskehandel påfører samfunn. Siden 2001 har antallet registrert kriminalitet i forhold til menneskehandel blitt tredoblet. Elin Christiansen beskrev, i forrige artikkel om prosjektene, risikoen og utfordringene frivillige møter under deres opplysningsarbeid og rekrutteringsarbeid. Til tross for disse utfor-

dringene kunne de prosjektansvarlige i Hviterussland presentere en rekke resultater i deres årsrapport for 2006.

Årsrapporten beskriver en mengde seminarer hvor resultatene har vært positive og man har fått til bevisstgjøring om vold, menneskehandel og kvinners rettigheter. Seminarene har ført til at informasjonen om vold og menneskerettigheter har blitt spredt blant unge mennesker. Rapporten opplyser også at folk fra andre organisasjoner og fra undervisningsinstitusjoner har deltatt på seminarene, noe som selvfølgelig er veldig positivt. I tillegg til seminarene som har blitt holdt har det også blitt rekruttert og trent opp en rekke frivillige som kan være med på å videreføre prosjektet. Dette prosjektet er treårig, og er nå inne i sitt andre prosjektår.

COLOMBIA

Prosjektet heter "Competence-building in Leading and Training of Leaders for Active Participation in the Work for Peace and Human Rights". Prosjektet har fått støtte fra Fokus siden 2005 og er finansiert gjennom Fokus' midler fra Norad. Prosjektet fokuserer på opplæring i menneskerettigheter – og i å bruke disse rettighetene i dagliglivet som en del av bygging av en fredskultur.

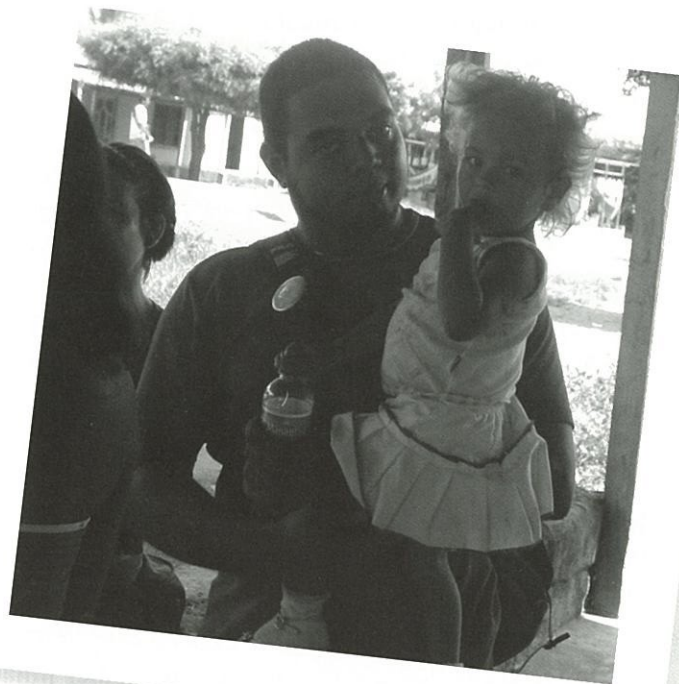
Colombia prosjektets målsetninger beskrives i årsrapporten for 2006 som:

- Skape grobunn for utvikling av bistand til kvinner fra andre kvinner;
- Rekruttere nye unge ledere i Colombia og gi dem lederutvikling;
- Øke samarbeid mellom prosjektpartnere og nettverk.

Risiko, utfordringer og resultater:

Aktører i den væpnede konflikten i Colombia, her spesielt paramilitære grupper og gerilljaen, ser på fysisk-, seksuell- og psykisk vold mot kvinner som en del av strategien i den væpnede konflikten. Colombia er preget av utstrakt vold. Det er lite forståelse i lokalsamfunn for tiltak for kvinner, og behovet for legal og sosialpsykologisk bistand er stort. Regjeringen i landet prioriterer beskyttelse av statlige organisasjoner, og ikke befolkningens velbefinnende. Kvinnene frykter represalier og vold i hjemmet dersom de står fram, noe som legger visse begrensninger rundt prosjektet.

Planlagte aktiviteter i 2006 som ble gjennomført er en rekke seminarer og workshops, i tillegg til trening i lederskap og politisk aktivitet. Flere kvinner har fått økt innsikt i egen situasjon, og økt

kunnskap og motivasjon til å endre den. Det har blitt utført en rekke konkrete handlinger for å fremme grunnleggende menneskerettigheter og arbeide mot vold, og dette har vært et viktig aspekt i både det lokale og regionale arbeidet og i nettversarbeidet. For gruppene i Cartagena og Bolivar er det nå en målsetting å inkludere arbeidet for menneskerettigheter og mot vold i planene for utvikling av de to byene.

LIBANON

IKFF har to prosjekter i Libanon, et prosjekt for unge jenter og et for voksne kvinner:

Ungdomsprosjektet skal være et prosjekt for unge kvinner av unge kvinner. Dette prosjektet er basert på midler fra Fokus gjennom TV-aksjonen. Prosjektet heter "Educational and Professional Capacity Building for and by Young Lebanese Women". Prosjektperioden er toårig, fra 2006 til 2007.

Voksenprosjektet, "Capacity Building for Lebanese Women for a Culture of Peace", fokuserer på økonomisk- og politisk kompetanseutvikling for voksne kvinner, særlig kvinner på landsbygda. Prosjektperioden startet opp allerede med et forprosjekt i 2001 og er det eldste IKFF-prosjektet. Nåværende prosjektperiode er fra 2006-2009, og prosjektet er basert på midler fra Fokus gjennom NORAD.

Årsrapportene beskriver Libanon prosjektenes målsetninger som:

- Kompetansebygging og utdanning av kvinner;
- Utvikle kvinners bevissthet rundt kvinners men-

neskerettigheter og FNs resolusjon 1325;
Styrke partnerorganisasjon og deres samarbeid med andre organisasjoner og grupper;

Begge prosjektene tar utgangspunkt i den vanskelige situasjonen for kvinner i Libanon: mangel på utdanning, fravær av jobbmuligheter og derfor også gjerne vanskelige økonomiske situasjoner. Prosjektene langsiktige målsetning er å bidra til et samfunnsloft i regi av kvinner, en politisk og økonomisk styrking – og en styrking av kvinners kapasitet til konfliktløsning.

Risiko, utfordringer og resultater:

Prosjektene i Libanon møter mange utfordringer. Uroligheter i landet fra sommeren 2006 førte til redusert prosjektaktivitet og kanselleringer av planlagte seminarer. Andre utfordringer er problemer innad i prosjektene, konflikter rundt lederskap og konflikter om bruk av midler.

Ungdomsprosjektet fikk først sine midler i november 2006, men har til tross for dette gjennomført en rekke planlagte aktiviteter. Blant disse aktivitetene har det, i likhet med voksenprosjektet, blitt holdt engelsk kurs, rekruttering gjennom workshops og kapasitetsbygging rundt resolusjon 1325. Et tydelig

resultat etter disse aktivitetene er unge kvinners økte bevissthet rundt fredsarbeid og menneskerettigheter, som igjen kan være med på å bygge rundt kvinners stilling i landet og gi kvinner et bedre økonomisk grunnlag. Årsrapporten til ungdomsprosjektet presenterer også en rekke prosjektevalueringer gitt av prosjektdeltakere som gir et innblikk på hva seminarene har bestått av.

Som en ikke-statlig organisasjon samarbeider ikke IKFF i Libanon med landets myndigheter, men gjennom deres medlemskap i Council of Women, deres samarbeid med kommuner og andre sivile organer promoterer de et tydelig budskap og bidrar til å sette kvinners rettigheter på dagsordenen.

Prosjektene baserer sine aktiviteter på seminarer, kurs, ledertrening og kartlegging av kvinners situasjon. Til tross for krigen i 2006 har gruppene greid å gjennomføre en rekke kurs, seminarer og rekrutteringer.

NÆRMERE INFORMASJON

De som er interessert kan få tilsendt retningslinjer, rapporter og søknader for de fire prosjektene. Kontakt: Marthe Helgesen på telefon 45289221, eller e-post marthe.helgesen@gmail.com.

Irina Grusjevaja og Eva Fidjestøl

Bokanmeldelser

FRED – reise etter krig

Marcell Leliönhof & Håvard Rem

FRED – reise etter krig

PRESS-forlag

Fotografen Marcel Leliönhof og forfatter Håvard Rem har reist for Norsk Folkehjelp og laget en "fredsreportasje" fra land utsatt for krig, folkemord og naturkatastrofer. De har bodd på hoteller og stått i barer som krigsreporterne nettopp har forlatt, og som masseturisme ennå ikke har nådd. De har spurt hverandre og menneskene de møtte: Hvordan står det til med freden?

Svarene fremstår som en svært tiltalende, om langt fra rosenrød, mosaikk i bokform, med 170 sider der førsteklasses fotografier og tekster deler plassen likt. FRED er en lekeplass. FRED er en frisør. FRED er en idrettsplass. FRED er en bønneplass. FRED er et hjem. FRED er et bryllup, et mineoffer, en gravplass. Hvor som helst. I Bosnia, Sri Lanka, Guatemala, El Salvador, Angola, Soweto.

Bilder med glimt i øyet og ord med brodd mellom linjene toppes av inntrykkene fra Arusha-regionen i

Tanzania. Der lever Hadzafolket fortsatt som jegere og sankere. Det er mellom 500 og 1000 igjen av dem. "I livets store bok ser det ut som om Hadzafolkets titusenårige historie får sitt siste kapittel som privat jaktområde for oljeprodusenter... Hadzaene... er ikke bare de hyggeligste folkene vi møtte på reisen, de er også de lykkeligste."

"FRED – en reise etter krig" er en fortelling om ulike mennesker som nå skaper sine liv i gjenreisningens ånd, etter år og årtier med ødeleggelser av land og menneskesinn. Utover det å få det til for seg og sine, bærer mange i seg en sterk bevissthet om at de er med i noe større enn seg selv: De bygger en framtid for fellesskapet og hele deres samfunn.

Løp og kjøp! – og støtt Norsk Folkehjelp, som er en av våre mest solide fredsorganisasjoner.

Susanne Urban

Berättelsen på min rygg

Indiens daliter i uppror mot kastsystemet.

Red: Eva-Maria Hardtmann & Vimal Thorat.

Ordfront i samarbeide med Indiska Biblioteket, Stockholm 2006

Detta är en bok om kastsystemet i Indien, som jag i min okunnighet trodde hade upphört för länge sedan. Men kastsystemet är olösligt knuten till hinduismen. dvs. de skrifter som är skrivna på sanskrit för många tusen år sedan, och därför räknas som heliga. Så kan man lagfästa att upphäva kastsystemet, men det lever likväl kvar i människornas medvetenhet. Och självfallet har braminkasten och de andra högre kasterna stor anledning att hålla det kvar. Det är de som utnyttjar och utsuger de svagaste. De det handlar om här är de kastlösa eller oberörbara. I kastsystemet finns det allra längst ner en grupp människor som inte får tillhöra någon kast, och de kallas oberörbara, därför att man tror att man blir besmittad av att komma när dom.

Boken är indelat i tre avsnitt. I det första finns det utdrag av skönlitterära berättelser. I det andra viktiga dokumentet inifrån dalitrörelsen bl.a. B:R:Ambedkars skarpa brevväxling med Mahatma Gandhi på 1930-talet. I det tredje avsnittet finns Dalit Pantermanuskriptet och andra aktivisttexter från senare tid. Från 1920-talet och framåt har det i Indien vuxit fram en motoffensiv inom vilken de oberörbara har kommunicerat med varandra. Man har bildat bokförlag och tidsskrifter och hållit konferenser. I denna alternativa sfär har de blivit allt synligare och högljudda. De använder nu begreppet "dalit" om sig själva. Ordet betyder krossad, men genom dalitrörelsen har begreppet kommit att signalisera självrespekt och motstånd.

Den første delen med de skönlitterære texterna består mest av självbiografier, och det är en ohygglig läsning. Bokens titel spelar in på den första berättelsen, der författaren som barn får stryk av sin lärare så att det blir synliga märken på hans rygg för alltid. B:R:Ambedkar som nämnes ovan räknas som rörelsens far, och det var han som påpekade att så länge hinduismen finns kvar finns det ingen möjlighet för rättvisa och jämställdhet. Helst ville han nog ha ett religionsfritt samhälle, men han studerade buddhismen, och fann att en övergång till buddhismen skulle gynna daliterna, eftersom Buddha

predikar att alla människor är lika och skall ha lika möjligheter, och att alla tvistemål skal lösas med fredliga medel!

Ambedkar arrangerade därför massomvändelsemöten till buddhismen.

Trots den indiske regeringens protester fick daliterna framträda på razismekonferansen i Sörafrika, och FNs godkände att behandlingen av daliterna kunde jämföras med rasdiskriminering. De var också synbart tilstede ved world Cosial Forum i Mumbay.

Man blir mycket klokare av att läsa den här boken.

Guri Tambs-Lyche

Hold Drømmen levende

Helene Freilem Klingberg: Dikt og sanger.
Forlaget Kvinner og familie.

Forfatterinnen er, som de fleste av oss vet, mangeårig medlem av IKFF, men en behøver ikke være medlem for å ha glede av disse diktene og sangene. Hun har gitt ut flere tankevekkende diktsamlinger, er representert i flere antologier og har også oversatt en del bøker. Denne siste (hittil) diktsamlingen hennes kan leses til stille ettertanke eller brukes til opplesning. Hennes

engasjement for fredssaken, for medmenneskelighet og for omtanke for de svake i samfunnet kommer tydelig frem.

En del av diktene er mest å regne som salmer. Noen av diktene har fått melodier bakerst i boken til glede for de sangglade. Forfatterinnen har selv sørget for noen fine fotografier i boken.

60 år og 60 kvinner

I 2007 har UNESCO (FNs organisasjon for utdanning, vitenskap og kultur) eksistert i 60 år.

Det har organisasjonen valgt å markere med å la 60 kvinner som har bidratt på forskjellig vis til det viktige arbeidet i FN komme til orde i en antologi samlet og redigert av Ingeborg Breines, UNESCO Geneve og Hans d'Orville, UNESCO Paris. (60 women contributing to the 60 years of UNESCO)

Antologien inneholder artikler skrevet av 60 kvinner fra mange land i alle verdensdeler. To av bidragsyterne er norske og medlemmer av IKFF, og det er det grunn til å være stolt over. Ingrid Eide skriver om sitt livslange forhold til UNESCO. Hun har kalt sitt innlegg "En personlig historie". At hennes forhold til FN har vært godt og nyttig kan man lese av hennes hennes beretning om sine år i UNESCO.

Torild Skard har kalt sitt innlegg "Et veddeløp for likhet", og hun innleder med et avsnitt som heter "Min UNESCO-mor". Hennes mor, Åse Gruda Skard, var eneste kvinne i den norske delegasjonen til San Fransisco- konferansen i 1945 og var en av

dem som fikk "likerett for kvinner og menn" inn i FN-pakten Hun arbeidet også for å inkludere utdanningssamarbeid i oppgavene til FN. På den måten skapte hun basis for UNESCO. Som vi vet har Torild fulgt opp sin mors intensjoner. Noe av hennes engasjement kan vi lese om i hennes bidrag til boken.

Ytterligere 58 kvinner har altså ytet sitt til denne boken og de belyser mange sider av arbeidet innen UNESCO - fredsarbeid på høyt plan. Dette er ikke en bok en sluker, men det er interessant og lærerik til tider morsom - lesing, smått om senn.

Boken er gitt ut av UNESCO, den er ikke til salgs i bokhandelen. (Henvend deg til Den norske UNESCO-kommisjonen, tlf 22 24 70 55 e-post: natcom@unesco.no). IKFFs kontor har ett eksemplar til eventuelt utlån)

Alle artiklene, forordet og introduksjonen er skrevet på engelsk. Oversettelse til norsk er ikke planlagt.

Sidsel Andersen

IKFF

Postboks: 8810 Youngstorget
N-0028 Oslo
Besøksadresse:
Storgt.11-5etg, 0155 Oslo
Kontonr: 0531 50 27057
E-post: ikff@ikff.no

Tlf. sentralbord: 23010300
Tlf. direkte: 23010340
Fax: 23010301 (IKFF)
Telefontid: kl.10-13 (man-tors)
Kontoransvarlig: Sidsel
Andersen og Mari Holmboe Ruge

Landsledere: Dagmar K.Sørbøe
(e-post: d-sorboe@online.no)
Representant i WILPFs
hovedstyre:Lene Nilsen
(adr: IKFF-kontoret)

IKFF-avdelinger-grupper-kontakter

Hedmark/Oppland:

Grethe Nielsen
Nordahlveien 36 A
2312 Ottestad
Tlf: 62 57 62 27
E-post: grethe.nielsen@tele2.no

Hordaland:

Susanne Urban
Torgalmenningen 7
5074 Bergen
Tlf: 55 36 66 0
E-post: urban.rabbe@fortuna.no

Oslo og Akershus:

IKFF
Pb. 8810
Youngstorget
0028 Oslo
Tlf: 23010340
E-post: ikff@ikff.no

Rogaland:

Gro Eriksen
Drengveien 1
4300 Sandes
Tlf: 51662370
E-post: eingro@lyse.net

Kari Foldøy

Rektor Berntsensgt. 12 B
4022 Stavanger
Tlf:51 55 33 83
E-post: hankj@start.no

Sør- Trøndelag:

Åse Berg
7372 Glåmos
Tlf: 72 41 46 31
E-post: aase.berg@c2i.net

Troms:

Hermien Stoop Prestbakmo
Trollbakken 2
9321 Moen
Tlf: 77 83 13 24
E-post: han-pre@online.no

Vestfold:

Björg Berg
Mårvn. 7
3124 Tønsberg
Tlf: 33 32 64 35
E-post: biefred@c2i.net

WILPF

1 rue de Varembe
Cp 28
CH 1211 Geneve 20
Sveits
E-post: wilpf.int.ch

Redaksjonen avsluttes
8. mai 2007.

Bestillingskupong-klipp ut og send til:
Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF)
Pb. 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Jeg vil bli medlem
Normalkontigent kr: 300,- inkl. bladet

Redusert kontigent kr:175,- inkl.bladet
Konto nr: 0531 50 27057

Abonnement på *fred og frihet* kr: 220,-
Send informasjon om IKFF

Navn.....
Adresse.....
Postnr./Poststed.....

B

Post

Retureadresse:

IKFF

Pb. 8810 Youngstorget

0028 Oslo

Forfallen Lysregning

**Det var en regning som jeg ikke klarte
til tross for for at jeg middagsmaten sparte.
så tok de lyset mitt som stod på bordet...
Men Gud forlate dem. De viste hva de gjorde.**

**De tenkte vel som så at de poeter
de bør helst sveve i den lyse eter,
så om de har det meget mørkt hernede
kan det bli både dem og oss til megen glede.**

**Å snilde kreditorer, takk for gaven!
Men selv om her er belgmørkt som i graven,
og om min lystighet blir litt forloren -
så skal jeg holde meg med makt på jorden!**

Rudolf Nilsen
